

**Değerli Meclis Başkanım,
Antalya Ticaret Borsası'nın Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Bu ayki meslek komiteleri toplantımızı Antalya İl Tarım ve Orman Müdürü, Devlet Su İşleri Müdürlüğü 13. Bölge Müdürü ve Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürü'nün katılımıyla müşterek olarak gerçekleştirdik. Üyelerimiz sahada yaşanan tüm sorunları aktarma fırsatı buldu. Genel olarak sektörel ve kentsel konulardaki görüşlerini paylaştılar. Toplantıda;

- Artan imar rantı ve inşaat baskısı nedeniyle tarım topraklarının kaybının yol açtığı sorunlara,
- Bitkisel üretimde dönem dönem artan kalıntı problemi ile fazla ve yanlış ilaç-gübre kullanımının ihracata etkilerine,
- Aksu Altıntaş ve Kepez Altınova mahallelerinde yaşanan şehirleşme ve nüfus artışıyla birlikte özellikle elektrik başta olmak üzere yaşanan altyapı sorunlarına,
- Yaz aylarında yaşanan güç aşımı nedeniyle meydana gelen elektrik kesintilerinin işlerine olan olumsuz etkilerine,
- Yayla bölgesinde yaşanan su problemi, kent içerisinde ise aniden bastıran yağışların felakete dönüşmemesi için sulama kanallarının temizlenmesi gerektiğine,

dikkat çektiler. Bu fırsatla toplantımıza katılan ve üyelerimizin sorunlarına hassasiyetle yaklaşan müdürlerimize teşekkür ediyorum. Borsa olarak; üyelerimiz, sektörümüz, kentimiz ve nihai olarak ülkemiz için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz. Tüm faaliyetlerimizde ve projelerimizde birlikte hareket etme kültürümüzden taviz vermeden, ortak akılla hareket etmeyi sürdüreceğiz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), başlangıçta sadece tapulu ve kira sözleşmeli alanları sigortalarken, yoğun çalışmalarımız sonrası son üç yıldır çiftçi kayıt sistemine (ÇKS) dahil olan varislerin arazileri ile hazine ve orman arazilerini de sigorta kapsamına almıştır. Bu değişiklik sayesinde üreticilerin tüm ekim alanları tarım sigortasıyla korunmakta ve afetler sonucu oluşan zararlar karşılanmaktadır. Ancak, son günlerde bazı üyelerimiz ve Antalya Tarım Konseyi üyeleri, uygulamaların eski hale döndüğü yönünde şikayetlerde bulunmuşlardır.

İklim değişikliği nedeniyle artan doğal afetlerin üreticileri olumsuz etkilememesi için, sağlıklı bir yapı kuruluncaya kadar mevcut uygulamalardan vazgeçilmemesi talebimizi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği aracılığıyla Tarım ve Orman Bakanlığı'na ilettik.

Üreticinin alın teri döktüğü ürünlerin tarım sigortası ile koruma altına alınması son derece önemlidir. Aksi halde, afetlerde zarar gören üreticinin kayıpları katlanarak artacak ve bir sonraki ekim döneminde üretimden çekilme oranı hızlanacaktır.

Değerli Arkadaşlar,

Geçtiğimiz Ağustos Ayı Meclis Toplantımızda 2025-2027 dönemini kapsayacak Orta Vadeli Program (OVP) ile ilgili olarak 7 ana başlıkta topladığımız tarım sektörü ile ilgili önerilerimizi hem kamuoyu ile hem de ilgili mercilerle paylaşmıştık.

Temel amaçlardan hedeflere, istihdamdan fiyat istikrarına, kamu maliyesinden afet yönetimine, yeşil ve dijital dönüşümden iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine kadar sektörümüzle doğrudan ilgili birçok alanda talep ve önerilerimiz yer almıştı.

Geçen yıl yayınlanan 2024-2026 OVP'deki 10 adet politika ve hedef alanlarının 5'inde tarım sektörü yer almıştı. Bu kez tanımlanan 8 adet politika ve hedef alanı içerisinde sadece 2'sinde kendisine doğrudan yer bulabilmiştir. İlki Büyüme politikaları ve hedefleri, ikincisi ise fiyat istikrarını sağlama politika ve hedefleri olmuştur.

Sektörümüzün bu yılki OVP'de en dikkat çekici yer alma konuların özetini sizlerle paylaşmak istiyorum:

Büyüme başlığı altındaki tarımsal verimliliği artırma ve üretimi büyütme politikasını önemsiyoruz. Çünkü bu politikanın uygulamaya geçirilmesi için tarımsal faaliyette bulunanların kazançlarının ve refah düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Böyle bir gelişmeye konu olacak politikanın kuşkusuz doğal destekçileri ve katılımcıları oluruz.

Önemsediğimiz bir diğer konu, Mevcut kurulu kapasitenin (özellikle örtüaltı varlığımızın) modernize edilmesi için destek verilmesine olanak sağlanmasıdır. Diğer taraftan yenilenebilir enerji üretiminin tarımsal amaçlı faaliyetler için daha fazla kullanılma politikası önemlidir.

Bu başlık altında önemsediğimiz bir diğer konu kırsal kesimdeki sosyo-ekonomik yapıyı geliştirme ve özellikle gençler ve kadınların desteklemesi konusudur. Kırsaldaki eğitim-öğretimin de bu kapsamda değerlendirileceğini düşünmekteyiz. Çünkü bu, kırsaldaki yaşamı yeniden geliştirme için önemli bir adım olacaktır.

Büyüme politikaları başlığında dikkatimizi çeken diğer bir konu da hep dile getirdiğimiz genel tarım sayımı ihtiyacının gündeme alınmasıdır. Böylece doğru ölçeğimizi doğru yönetmede önemli bir aşamayı başarmış olacağız.

Bu OVP'nin 3. başlığındaki fiyat istikrarını sağlama politikalarının iki yerinde sektörümüz yer almıştır. Bunların biri tarımsal desteklerin önceden açıklanmasıdır. Bizler için dikkat çekici ve olumlu bir adımdır. Bu sayede hep söylediğimiz gibi tarımsal üretim planlamayı da motive edici bir araç sağlanmış olacaktır. Umarım bu desteklemeler etkili ve zamanında yapılabilir.

Fiyat istikrarını sağlama konusunda bir diğer dikkat çekici konu ürün alım fiyatlarının belirlenmesinde geçmiş enflasyona endeksleme davranışının azaltılacağı ifadesidir. Bu durum zaten zorluk içindeki sektörümüzü daha da zorlayıcı bir hale getirme riski taşımaktadır.

Değerli Meclis Üyeleri,

2025 yılındaki uygulamalarını izleyeceğimiz orta vadeli programın (OVP) diğer 6 başlığında doğrudan ya da anlamlı bir dolaylılıkla da olsa yokuz. Tabii ki bu bizde bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Özellikle yatırım ortamının iyileştirilmesi bölümünde sektörümüzün kapasite artışı için yeni yatırım motivasyonunu artıracak bir hamle beklentimiz vardı. Bunu, ilgili merciiler için hazırlayıp gönderdiğimiz raporda özellikle talep etmiştik.

Çok önemseyip sürekli gündemde tuttuğumuz istihdam başlığında da sektör olarak yokuz. Halbuki sektörümüzün yapısına uyumlu, sektörde ve kırsalda kalmayı motive edecek bir tarımsal istihdam politikasına hayati ölçüde ihtiyacımız bulunmaktadır. Özellikle eğitimle ve sosyal yardımlarla eşgüdümlü bir özgün istihdam uygulaması sektörümüzdeki birçok yapısal sorunu çözebilecek önemdedir. Buna yönelik önerilerimizi yazılı olarak defalarca iletmemize rağmen henüz anlamlı bir sonuç alamadık.

Açıklanan programda, iki konuyu daha sizlerle paylaşmadan geçemeyeceğim;

- İşlenmeyen tarım arazilerinin üretime kazandırılması ve ekilebilir alanların genişletilmesi planlamaktadır. Nitekim geçtiğimiz ay bu konuda işlenmeyen tarım arazilerinin tarımsal amaçlı kiraya verilmesine ilişkin yönetmelik yayımlanmıştı.
- Lojistik maliyetlerinin azaltılarak tarım ürünlerinin tüketicilere uygun fiyatlarla ulaşması hedeflemektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Bu ay içerisinde 2024 yılı Nisan-Mayıs-Haziran aylarını kapsayan 2. çeyrek ekonomik büyüme rakamları açıklandı. Buna göre ekonomimiz reel olarak 2. çeyrekte %2.5 büyüdü. Uzun dönem ortalamamız olan %4.8'in yaklaşık yarısı kadar! İzlenen kısıtlayıcı ekonomik programın ilk işareti diyebiliriz. Yani 3. ve 4. çeyreklerde daha düşük bir büyüme uzmanların genel beklentisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bizler de zaten bu durumu yaşayarak bire bir görebiliyoruz. Büyüme eğilimindeki hızlı düşüşe rağmen manşet enflasyonda henüz benzer oranda bir düşüş gerçekleşmemiştir. Bunun temel sebeplerinden birini aylardır sizlerle paylaşıyorum. Yaşamakta olduğumuz enflasyon, uzun bir süredir talep odaklı olmaktan çok maliyet odaklı bir hal almıştır. Enflasyonu istenen hızda düşürmek için bu odaklanmayı doğru tespit etmemiz şarttır.

Genel ekonominin durağanlaştığı dönemlerde her zaman olduğu gibi tarım sektörü ortalama üstü büyümeyle durağanlığın daha kötüye gitmesini önlemiştir. Bu sefer de 2. çeyrekte %3.7 büyüyerek %1.8'lik uzun dönem ortalamasının iki kat üzerinde

bir performans göstermiştir. Aslında ekonomiyi rakamsal olarak daha kötüye gidişten koruyan başka unsurlar da bulunmaktadır. Bunların içerisinde en dikkat çeken, geçen çeyrekte olduğu gibi, 2. çeyrekte de ürünler üzerindeki net vergiler yani dolaylı vergiler olmuştur. 2. çeyrekte % 9.6 büyüyen dolaylı vergiler, 26 yıllık ortalama olan %4.9'un yaklaşık iki kat üzerinde gerçekleşmiştir. Bu artışlar enflasyondan arındırılmış yani reel artışlardır.

Özet olarak yılın ikinci yarısı, ekonomik iklim bakımından birinci yarıya göre çok daha zorlu geçmesi muhtemeldir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Ekonomideki ve sektörümüzdeki güncel gelişmelerin bir özetini sizlerle paylaşmaya çalıştım. Mevcut durumun kentimiz iş hayatına ve tarımsal faaliyetlerine yansımaları ise yıl başından bu yana ülke ortalamasının altında kendisini göstermiştir. Özellikle aylık ve 3'er aylık dönemlerde yayınlanan şirket, kredi, çek-senet ve ihracat gibi kentimiz verileri ülke ortalamasından olumsuz yönde ayrılmıştır. Son yayınlanan Temmuz ve Ağustos aylarına ilişkin veriler de benzer eğilimini korumaya devam etmiştir. Buna göre;

- Yıllık olarak kurulan şirket sayısında % -27.2'lik azalışla ülkemiz ortalamasından yaklaşık iki kat fazla azalış olmuştur. Kapanan şirkette ise kentimizdeki durum yıllık %47.2 artış varken ülkemizde bunun yaklaşık yarısı kadar bir artış olmuştur.
- Protestolu senet tutarında kentimizdeki yıllık %3.26'lık artışa karşılık ülkemizde %1.73 artış olmuştur.
- Karşılıksız çek tutarında da kentimizdeki %3.71'lik artışa karşılık ülkemizde %2.25 artış olmuştur.
- Ticaretin öncü göstergelerinden olan ibrazında ödenen çekle işlem hacminde kentimizde %53 artışa karşılık ülkemizde %71'lik artış yaşanmıştır.

Bu artışlar doğal olarak nominaldir. Yani reel değildir, Enflasyonla karşılaştırıldığında ülke geneli için hafif bir reel büyüme söz konusu iken kentimiz için reel anlamda küçülme yaşanmıştır diyebiliriz.

Benzer bir durum, kredi dünyasında uzun bir süredir yaşanmaktadır. Yani uzun bir süredir kredi büyümesi, enflasyonun altında seyretmektedir. Ortalama olarak kentimizdeki kredi büyümesi yıllık %38 civarında iken ülkemizde %51 civarındadır.

Değerli Arkadaşlar,

Antalya Ticaret Borsası olarak tarımsal ihracatımızın miktarının ve kalitesinin artması için tüm gayretimizle çalışmaya devam ediyoruz. Bildiğiniz gibi bu kapsamda Ticaret Bakanlığı destekli Ur-Ge projeleri yürütmekteyiz ve bu projelere devam ediyoruz.

Yaş meyve sebze ve kesme çiçek konulu Ur-Ge projelerimiz başarılı bir şekilde sürmektedir. Yaş meyve sebze ihracatını geliştirilmesi projesinde yer alan üyelerimiz geçtiğimiz ay Norveç ve İsveç'i de ziyaret etmişlerdi. Bu ay ise kesme çiçek konulu projede yer alan üyelerimizle birlikte Birleşik Krallık 'ta bir dizi ziyaret gerçekleştirdik. Hatırlayacağınız gibi, en son geçtiğimiz yıl Ekim ayında Kolombiya ziyaret gerçekleştirmiştik.

Her zaman söylediğim gibi, üyelerimizin bu önemli ziyaretler ve görüşmeler sonucunda elde ettikleri kazanımların, ticaret ve Ar-Ge faaliyetlerimize olumlu katkılarda bulunmasını diliyorum. Gerçekleştirdiğimiz faaliyetler ve projeler ile üyelerimizin ve sektörlerimizin küresel pazarlarda daha rekabetçi ve güçlü bir konumda olması için çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Bu fırsatla önümüzdeki günlerde hasadı başlayacak olan; kesme çiçek, yaş sebze, susam ve zeytin-zeytinyağı sektörlerimizde faaliyet gösteren tüm üreticilerimize, üyelerimize ve ticaret erbabımıza bereketli bir hasat ve bol kazançlı bir sezon diliyorum.

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiğimiz zeytin ve zeytinyağı konulu sektörel analiz toplantımızı üyelerimiz ve sektör paydaşlarının katılımı ile yarın düzenleyeceğiz.

Geçtiğimiz yıl, hastalıklar, zararlılar, bakım-budama eksiklikleri ve kurak iklim nedeniyle bir önceki yıla kıyasla %55 düşüşle 38 bin ton zeytin hasadı yapılmış ve 6 bin ton zeytinyağı elde edilmişti. Ancak bu yıl, rekoltede geçtiğimiz yıla oranla %45-50 civarında artış bekliyoruz. 55 bin ton zeytin hasadı ve yaklaşık 10 bin ton zeytinyağı elde etmeyi öngörüyoruz. Bu fırsatla tüm üyelerimize şimdiden verimli toplantılar diliyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Faaliyet videomuzdan izlediğimiz üzere Yönetim Kurulu Başkan Yardımcımız Halil Bülbül, Yönetim Kurulu Üyelerimiz Cüneyt Doğan, Hüseyin Simav ve 5'inci Meslek Komitesi üyelerimizden oluşan bir heyet, Ankara Ticaret Borsası Kırmızı Et Borsası'na teknik inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir.

Ziyaret esnasında kırmızı et ticaretine ilişkin işlemler yerinde incelenmiş, tesisinin çalışmaları ve işleyişi hakkında detaylı bilgi alınmıştır. Ziyaretin heyetimiz açısından oldukça faydalı geçtiğini belirtmek isterim. Borsamız heyetine gösterdikleri misafirperverlik için Ankara Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Faik Yavuz nezdinde ekibine teşekkür ederim. Sektörlerinin gelişimi için emek sarf eden yönetim kurulu, meclis ve komite üyesi arkadaşlarımı da tebrik ediyorum.

Her zaman vurguladığım gibi, meslek komitelerimiz çalışmalarımıza yön veren temel unsurlardır. Yönetim kurulu olarak, Borsamızın mutfağı olarak gördüğümüz meslek komiteleri toplantılarında gündeme gelen sorunların çözümüne yönelik çalışmaya ve takipçisi olmaya devam edeceğiz. Etkin çalışmalarını sürdüren tüm

komitelerimize, siz değerli meclis üyelerimiz aracılığıyla bir kez daha teşekkür ederim.

Sözlerimi tamamlarken, “Sizin Oraların Nesi Meşhur?” sloganıyla 09-13 Ekim tarihlerinde düzenleyeceğimiz Yöresel Ürünler Fuarı-YÖREX ile doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine yöresel ve coğrafi işaretli tüm zenginliklerimizi 13. kez bir araya getireceğiz.

Tüm hemşerilerimizi, çocuklarımızı, gençlerimizi, memleket hasreti çekenler ve kentimize gelen yerli ve yabancı misafirlerimizi, 10.00-20.30 saatleri arasında ANFAŞ Fuar alanında gerçekleşecek olan 13.YÖREX ‘e bekliyoruz.

Saygılarımla,

